

Rechtmatigheidsverantwoording

Gemeente Boekel

De rechtmatigheidsverantwoording in perspectief

Inhoud

1. Actualiteiten en inleiding
2. Getrouwheid versus rechtmatigheid
3. Rode draad totstandkoming van de RMV

VNG **DE RECHTMATIGHEIDSVANTWOORING** **UPDATE**
OKTOBER 2019

LAATSTE NIEUWS

- ONZE INTERPRETATIE VAN LAATSTE STAND VAN ZAKEN
- DE RANDVOORWAARDEN DIE WIJ ALS VNG AAN BZK HEEREN MEE GEGEVEN

HOE HET NU GAAT...

WAT KUNNEN GEMEENTEN ALVAST DOEN?

VERVOLGPROCES?

2 HARDE RANDVOORWAARDEN VANUIT VNG MEEGEGEVEN:

- 1 FLANKEREND BELEID VANUIT BZK OM IMPLEMENTATIE TE ONDERSTEUNEN
- 2 EEN BADO-NOTITIE DIE INZICHT GEEFT IN WAT GEMEENTEN MOETEN DOEN & WAT ACCOUNTANTS GAAN DOEN, OM DISCUSSIES OP Lokaal NIVEAU TE VOORKOMEN

FEBOV

1. Actualiteiten en inleiding

Historie

Waar is het ook alweer begonnen?

COMMISSIE DEPLA Vernieuwing BBV

2014

Achties 4) rechtmatigheid

Het college is verantwoordelijk voor een rechtmatige uitvoering van de begroting. Het is daarom aan het college om hier verantwoording over af te leggen. Een randvoorwaarde is dat de verantwoording over de rechtmatigheid efficiënt en effectief dient te worden vormgegeven. De administratieve lasten dienen niet te stijgen en bij voorkeur af te nemen.

De werkgroep adviseert om:

- het college een mededeling te laten doen over de financiële rechtmatigheid. Op deze manier ligt de verantwoordelijkheid voor de rechtmatigheid op de goede plek; bij het college. De accountant controleert deze mededeling tijdens zijn getrouwheidscontrole van de jaarrekening
- om de mededeling over de financiële rechtmatigheid door het college op de controle ervan door de accountant efficiënt en effectief vorm te geven. Hiervoor is het nodig dat (de normen) de scope van de mededeling en de criteria van de controle en verantwoordingseisen) vooraf duidelijk zijn. Volgens de werkgroep betekent dit dat:
 - de Gemeentewet, Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en indien nodig het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) worden aangepast.
 - de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV overeenkomstig wordt herzien, zodat scope en criteria van de controle duidelijk zijn uitgewerkt.
 - de commissie BBV een modelmededeling ontwikkelt waarin de relatie met normen en criteria wordt geduid.
 - in zowel de kadernota als de modelmededeling de rechtmatigheid te behandelen als een onderdeel van de planning & controlcyclus

Vanuit de constatering dat in de praktijk de verantwoordelijkheid voor de rechtmatigheid al bij het college ligt, benadrukken de deelnemers vanuit het IPO het belang van de randvoorwaarde voor het niet doen toenemen en zo mogelijk doen afnemen van de administratieve lasten. Zij plaatsen de kanttekening dat deze randvoorwaarde cruciaal is.

2020

MODELTEKST CIE BBV
NOTITIE RMV CIE BADO
HANDREIKING VNG /
IPO

CONSULTATIE
NOTITIE RMV

KADERNOTA
RECHTMATIGHEID
2021-2022

2021

2022

31 MEI TWEDE KAMER
KADERNOTA
RECHTMATIGHEID 2023
27 SEPT EERSTE KAMER
MODELVERORDENINGEN?

AANPASSING
BBV
SDO-NOTITIE
BADO-NOTITIE

2023

Waarom?

Commissie Depla

Waarom een rechtmatigheidsverantwoording?

- ▶ Een expliciete (financiële) rechtmatigheidsverantwoording door het college onderstreept de politieke aanspreekbaarheid van het college door de raad op die verantwoordelijkheid.
- en
- ▶ heeft naar verwachting een kwaliteit verhogend effect op de financiële bedrijfsvoering en interne beheersing.

Advies 4) rechtmatigheid

Het college is verantwoordelijk voor een rechtmatige uitvoering van de begroting. Het is daarom aan het college om hier verantwoording over af te leggen. Een randvoorwaarde is dat de verantwoording over de rechtmatigheid efficiënt en effectief dient te worden vormgegeven. De administratieve lasten dienen niet te stijgen en bij voorkeur af te nemen.

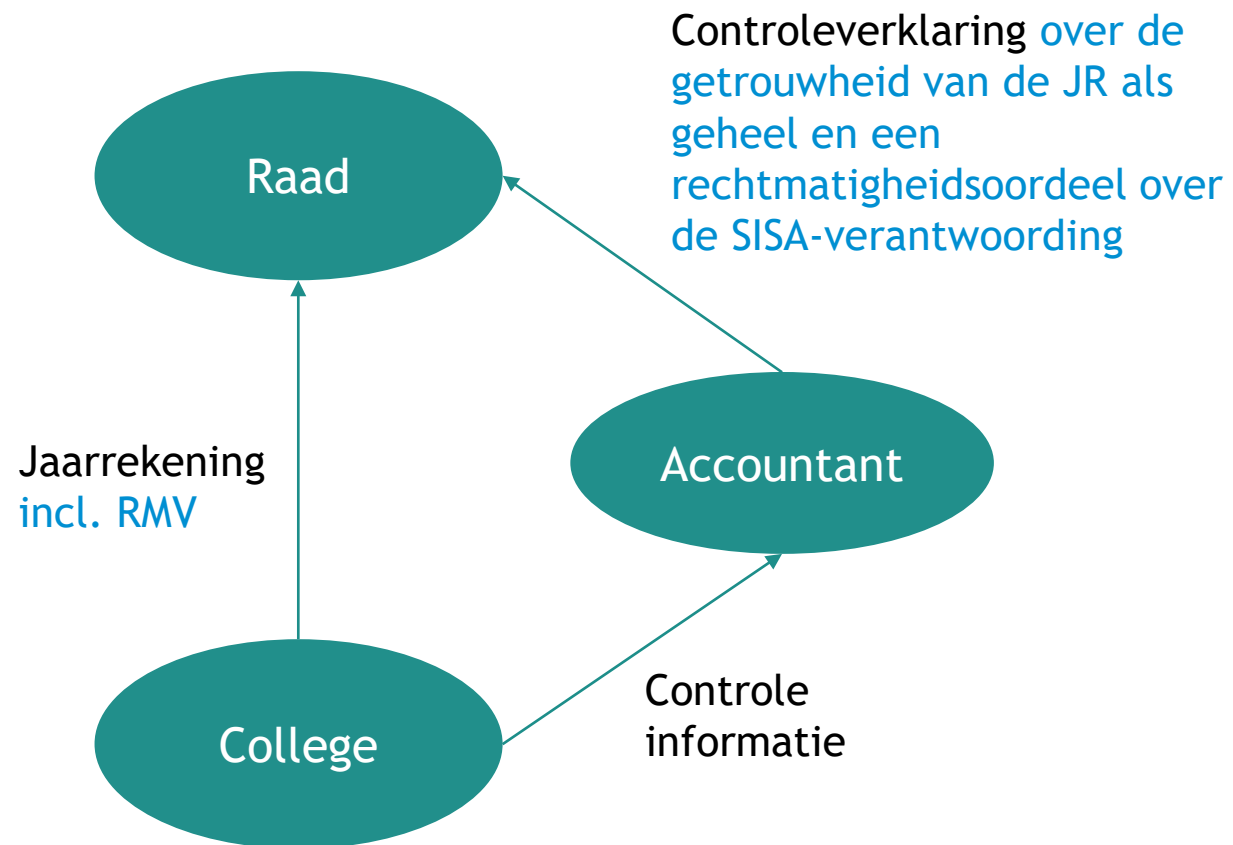
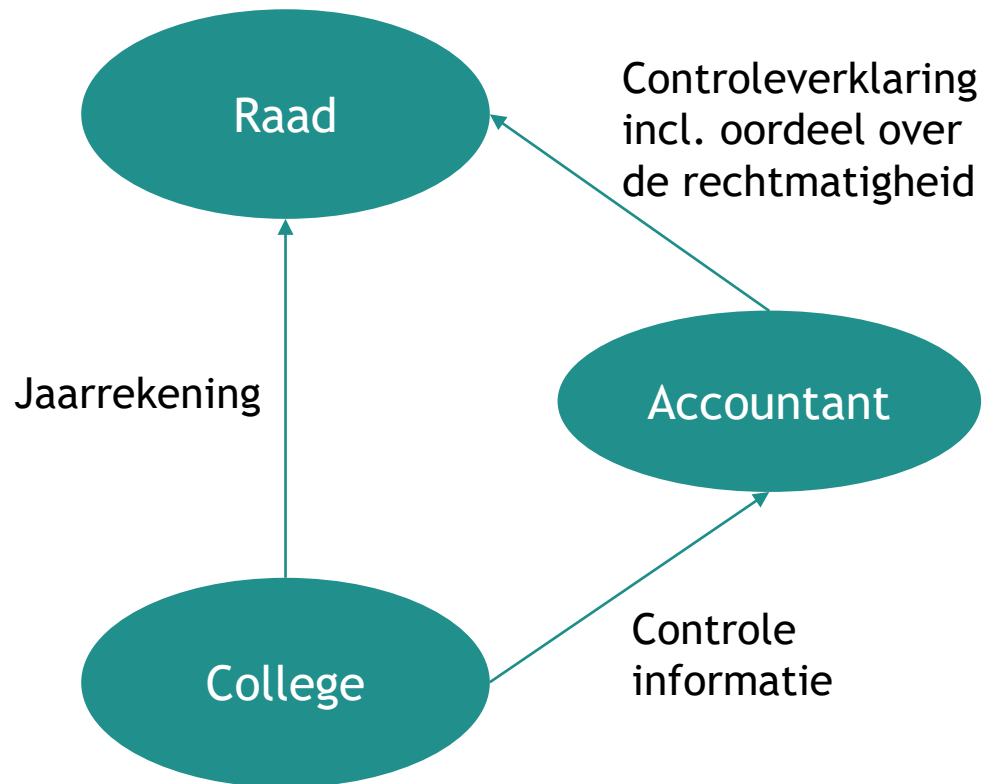
De werkgroep adviseert om:

- het college een mededeling te laten doen over de financiële rechtmatigheid. Op deze manier ligt de verantwoordelijkheid voor de rechtmatigheid op de goede plek; bij het college. De accountant controleert deze mededeling tijdens zijn getrouwheidscontrole van de jaarrekening
- om de mededeling over de financiële rechtmatigheid door het college en de controle ervan door de accountant efficiënt en effectief vorm te geven. Hiervoor is het nodig dat de normen (de scope van de mededeling en de criteria van de controle en verantwoordingseisen) vooraf duidelijk zijn. Volgens de werkgroep betekent dit dat:
 - de Gemeentewet, Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en indien nodig het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) worden aangepast.
 - de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV overeenkomstig wordt herzien, zodat scope en criteria van de controle duidelijk zijn uitgewerkt.
 - de commissie BBV een modelmededeling ontwikkelt waarin de relatie met normen en criteria wordt geduid.
 - in zowel de kadernota als de modelmededeling de rechtmatigheid te behandelen als een onderdeel van de planning & controlcyclus.

Vanuit de constatering dat in de praktijk de verantwoordelijkheid voor de rechtmatigheid al bij het college ligt, benadrukken de deelnemers vanuit het IPO het belang van de randvoorwaarde voor het niet doen toenemen en zo mogelijk doen afnemen van de administratieve lasten. Zij plaatsen de kanttekening dat deze randvoorwaarde cruciaal is.

Was...wordt

De rol van raad en college

Actualiteiten

De rechtmatigheidsverantwoording in perspectief

- ▶ De kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV is geactualiseerd en gepubliceerd.
- ▶ Het Besluit accountantscontrole decentrale overheden en de aanpassing van het BBV zijn geconsulteerd en zijn nog onderhanden.
 - ▷ De notitie rechtmatigheid van de commissie BADO wordt geactualiseerd op basis van de definitieve wet.
 - ▷ NBA-Handreiking 1152 rechtmatigheidstoelichting decentrale overheden idem.
- ▶ Sisa wordt onderdeel van de rechtmatigheidsverantwoording van het college in de jaarrekening. Echter ook van de accountant wordt nog een rechtmatigheidsoordeel over de Sisa-verantwoording gevraagd.

Wat is de rechtmatigheidsverantwoording nu precies?

Definitie conform het BBV

q. rechtmatigheidsverantwoording: de toelichting in de jaarrekening waarin het college van burgemeester en wethouders of gedeputeerde staten aangeeft in hoeverre de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties, rechtmatig tot stand zijn gekomen;

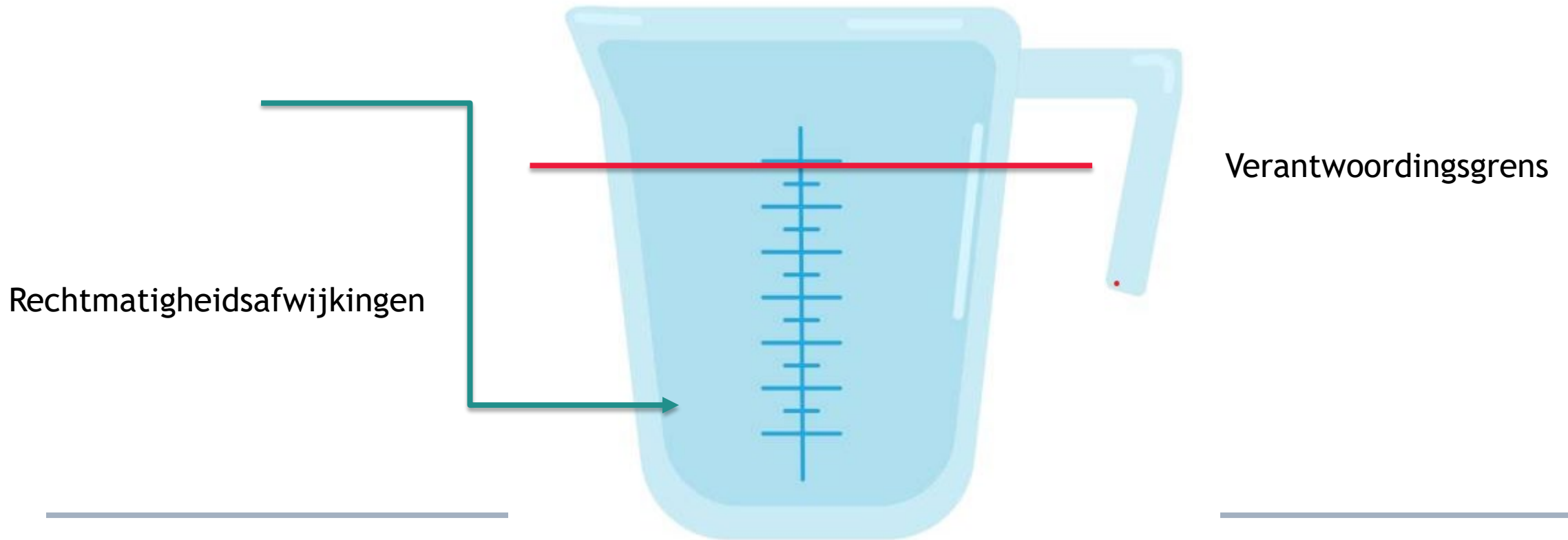

Relevante kaders en begrippen

De rechtmatigheidsverantwoording in perspectief

- ▶ **Voorwaardencriterium:** heeft betrekking op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen afkomstig uit diverse interne en externe regelgeving en hebben betrekking op aspecten als recht, hoogte en duur. (par. 4.1. kadernota)
- ▶ **Begrotingsrechtmatigheid:** Financiële beheershandelingen, die ten grondslag liggen aan de baten en lasten, alsmede de balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma's. (par. 4.2 kadernota)
- ▶ **Misbruik en oneigenlijk gebruik:** betreft de toetsing op juistheid en volledigheid van de gegevens, die door de belanghebbenden zijn verstrekt om het voldoen aan voorwaarden aan te tonen ter voorkoming en bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik van wet- en regelgeving. (par. 4.3. kadernota)
- ▶ **Verantwoordingsgrens:** De verantwoordingsgrens betekent dat rechtsmatigheidsfouten pas in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen en toegelicht, wanneer zij boven het door de raad vastgestelde percentage komen. (par. 3.2 kadernota)
- ▶ **Rapportagegrens:** het college geeft in de paragraaf bedrijfsvoering een toelichting op alle afwijkingen die in de rechtmatigheidsverantwoording zijn opgenomen voor zover deze de rapportagegrens overschrijden en welke maatregelen worden genomen om deze afwijkingen in de toekomst te voorkomen. (par. 3.3 kadernota)

Risicoclassificatie rechtmatigheidsverantwoording

Belangrijke uitgangspunten samengevat

De rechtmatigheidsverantwoording in perspectief

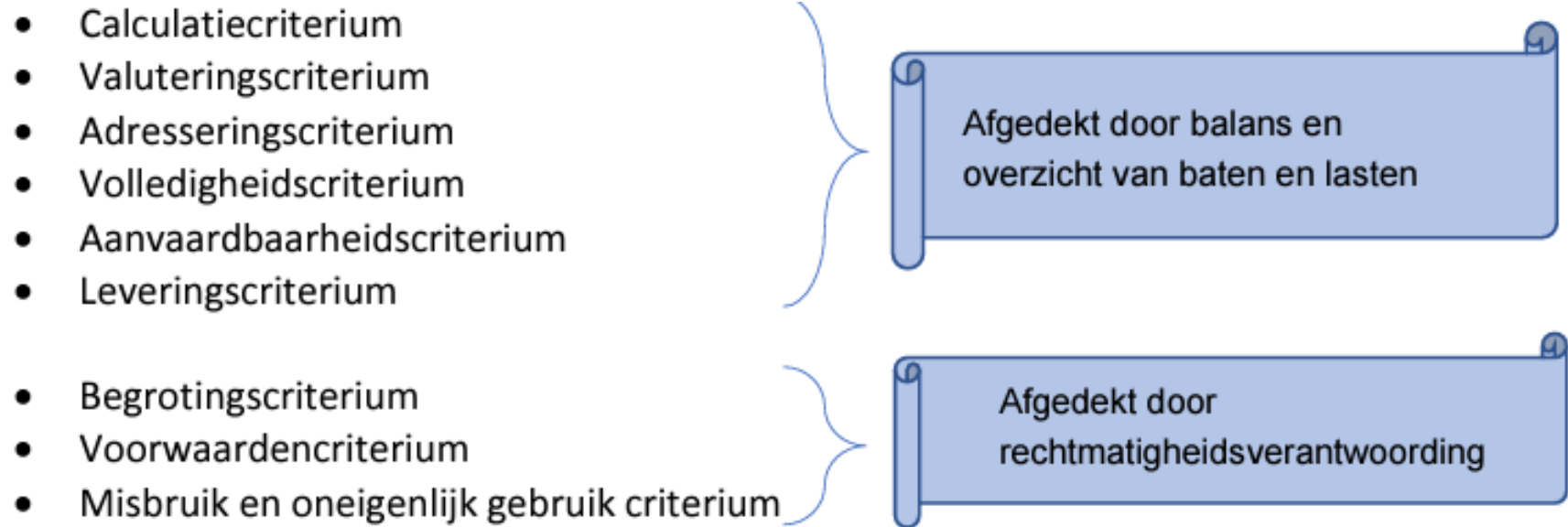
- ▶ De rechtmatigheidsverantwoording betreft de **financiële rechtmatigheid**.
- ▶ De rechtmatigheidsverantwoording ziet enkel toe op de zuivere rechtmatigheidscriteria begrotingscriterium, voorwaardencriterium en misbruik en oneigenlijk.
- ▶ De gemeenteraad/PS/ het AB bepaalt het normenkader en stelt de verantwoordingsgrens (0% - 3%) vast.
- ▶ De RMV is een toelichting in de jaarrekening.
- ▶ Indien het totaal van rechtmatigheidsafwijkingen en onduidelijkheden van de financiële rechtmatigheid **individueel en / of gezamenlijk hoger** is dan de verantwoordingsgrens licht het college deze afwijkingen en onduidelijkheden toe in de rechtmatigheidsverantwoording.
- ▶ Vervolgens kan in de paragraaf bedrijfsvoering (jaarverslag) een verdere uitwerking/toelichting worden opgenomen. Voor de paragraaf bedrijfsvoering geldt de afgesproken rapportagegrens.
- ▶ De onderbouwing komt vanuit de organisatie / onderliggende bedrijfsprocessen (**dossiervorming**), interne beheersing en interne toetsingen.

2. Getrouwheid versus rechtmatigheid

2.1 Rechtmatigheidscriteria

Rechtmatigheidsverantwoording 2023

- Calculatiecriterium
- Valuteringscriterium
- Adresseringscriterium
- Volledigheidscriterium
- Aanvaardbaarheidscriterium
- Leveringscriterium

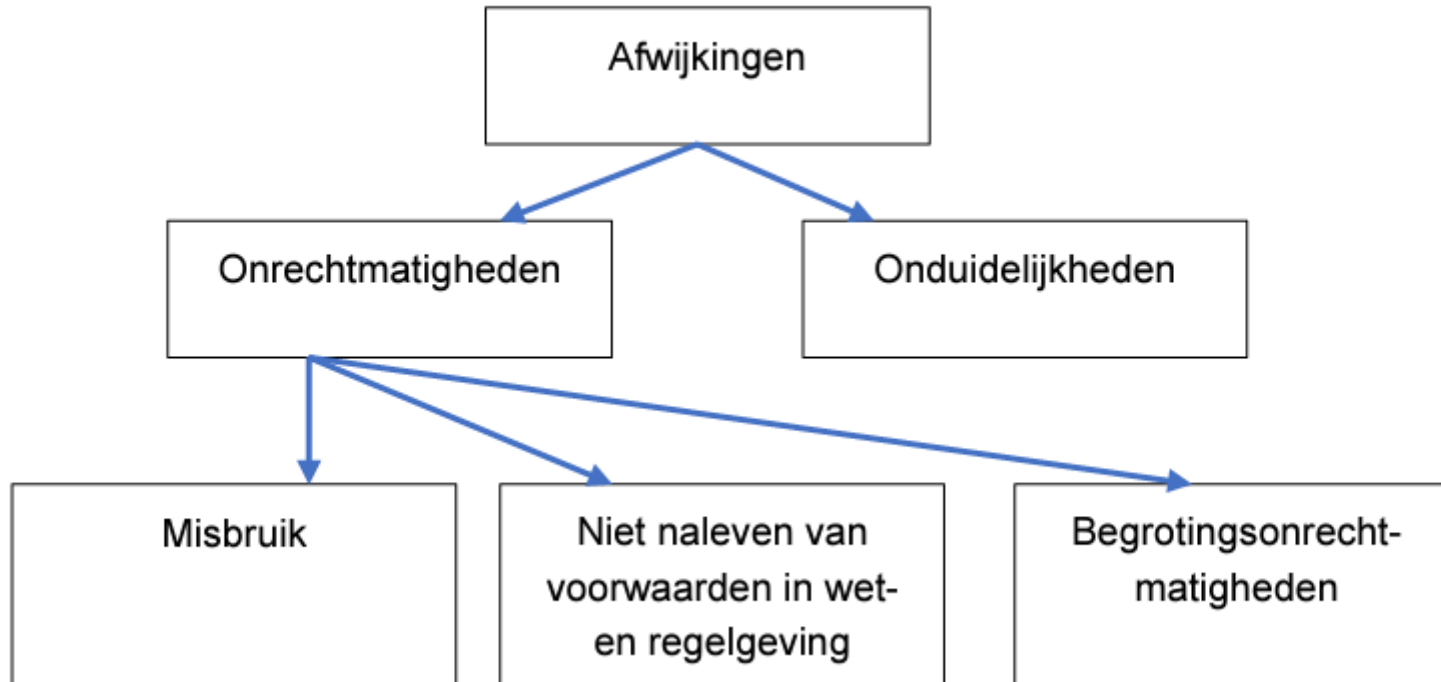

Afgedekt door balans en
overzicht van baten en lasten

- Begrotingscriterium
- Voorwaardencriterium
- Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium

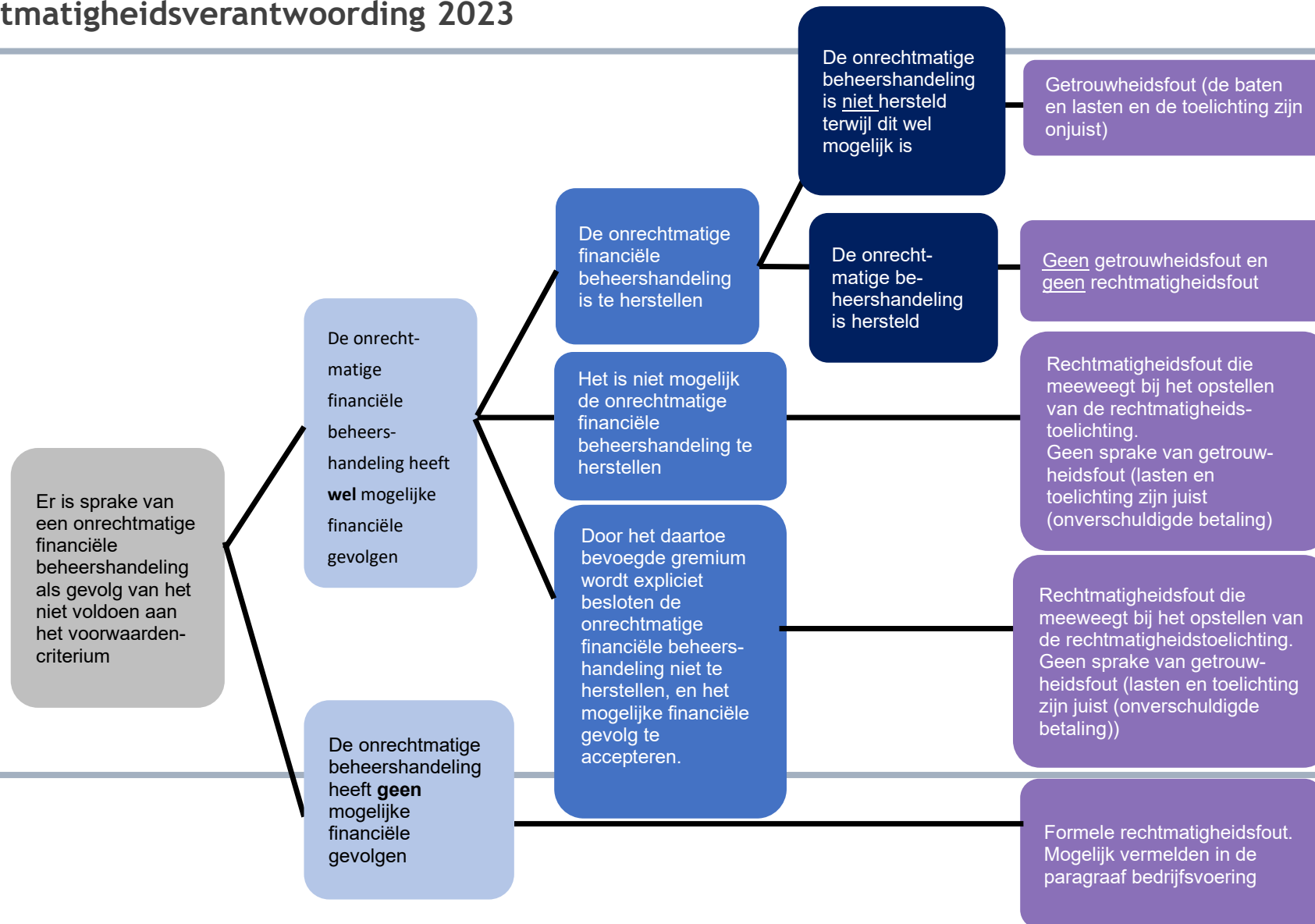
Afgedekt door
rechtmatigheidsverantwoording

Belangrijke uitgangspunten samengevat

2.2 Getrouwheid versus rechtmatigheid

Rechtmatigheidsverantwoording 2023

Bron: NBA-handreiking 1152
Rechtmatigheidstoelichting

3. Rode draad totstandkoming van de RMV

Rollen en verantwoordelijkheden

Gemeente Boekel

Samenvattend vanuit het perspectief van het bestuur

Ongewijzigd:

- ▶ Het college verantwoordelijk voor de borging van de financiële rechtmatigheid. Dit is ongewijzigd.
- ▶ De raad stelt het normenkader vast.

Wat gaat er veranderen:

- ▶ Het college legt in de jaarstukken expliciet verantwoording af over de financiële rechtmatigheid.
- ▶ De raad stelt hiervoor de verantwoordingsgrens vast.
- ▶ De accountant controleert de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording als onderdeel van de jaarrekening.

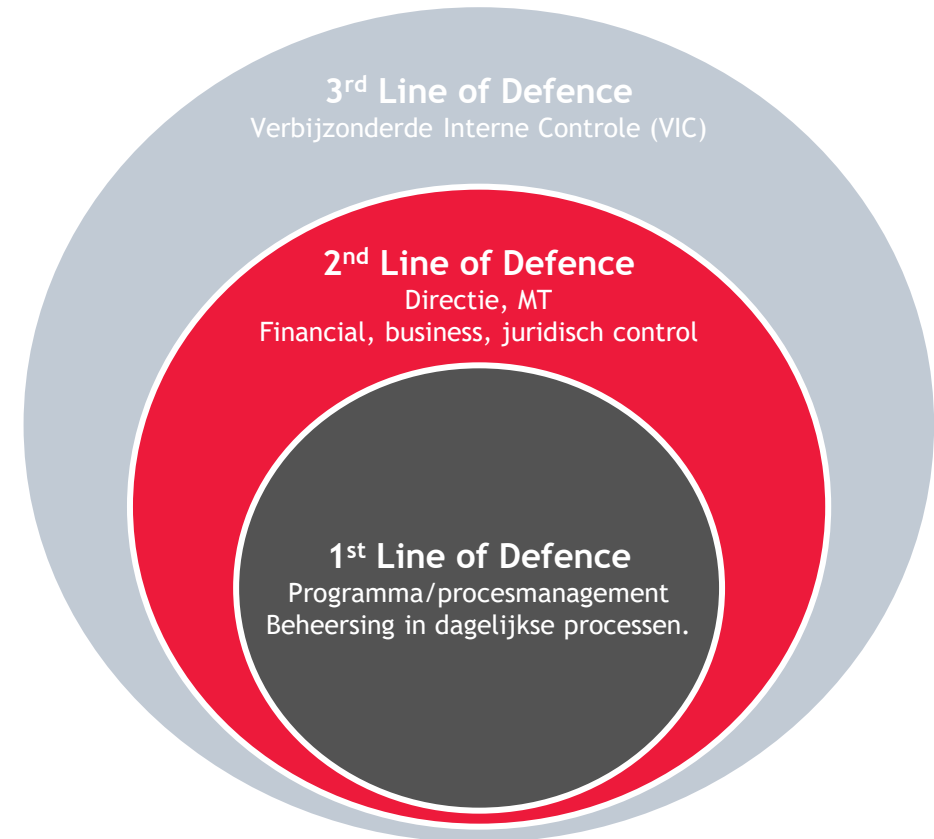
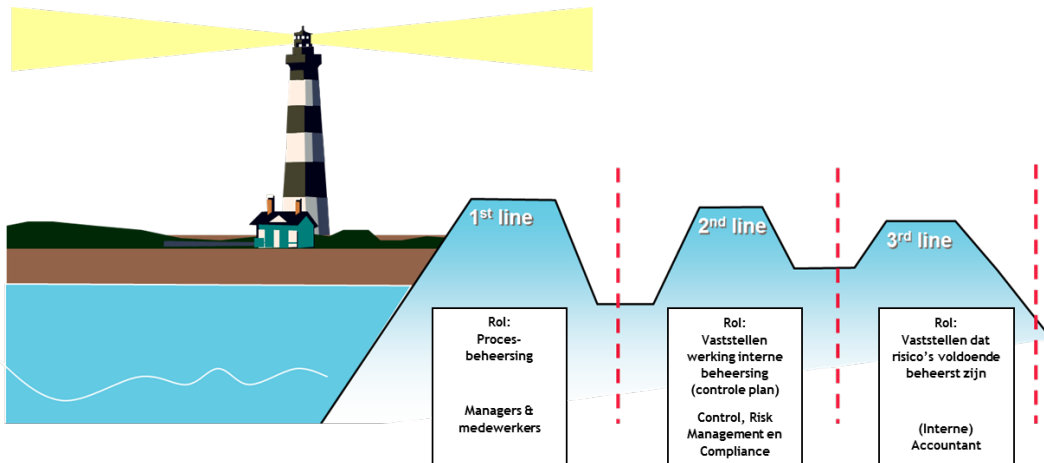
(Her)inrichten interne beheersing

Gemeente Boekel

Mix van interne beheersing op verschillende niveaus

Afhankelijk van uw visie op bedrijfsvoering en inrichting organisatie

1. De minimale variant van de rechtmatigheidsverantwoording
2. De ambitieuze variant: impuls om de bedrijfsvoering te verbeteren
3. De in control statement

Onderbouwing van de RMV

Notitie Rechtmatigheidsverantwoording (BADO)

5 Onderbouwing door de gemeente

5.1 Inleiding

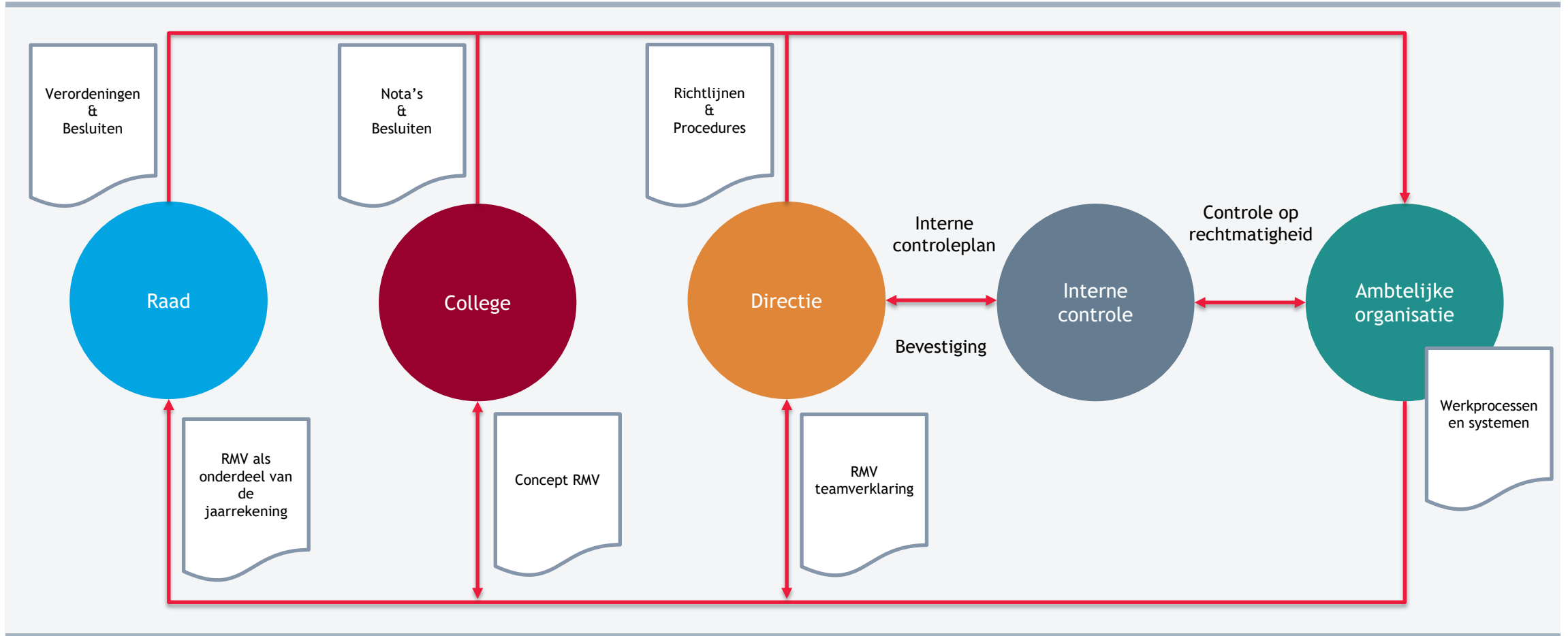
Gemeenten dienen een onderbouwing op te stellen voor de rechtmatigheidsverantwoording. Net zoals de gemeente nu ook bijvoorbeeld grondexploitaties of voorzieningen van een onderbouwing voorziet. De onderbouwing van de rechtmatigheidsverantwoording kan bestaan uit de volgende elementen: de uitkomsten van de uitgevoerde interne controles, bevindingen naar aanleiding van gesprekken met management, bewuste keuzes om af te wijken van wet- en regelgeving (al heeft dit niet de voorkeur), fraudesignalen, uitgevoerde data-analyses etc.

Vervolgens kan de interne controle worden onderbouwd door bijvoorbeeld:

- Risicoanalyse die alle financiële stromen afdekt;
- Kwaliteits- en risicobeoordeling van de interne processen en IT-systemen van de gemeente;
- Plan van aanpak van de uitvoering van de interne controles;
- Identificeren van de risicovolle stromen en de hoofdlijnen van de interne beheersing daarvan;
- Bepalen van omvang van de werkzaamheden; dit zal afhankelijk zijn van de verantwoordingsgrens die is overeengekomen met de gemeenteraad;
- Mix van werkzaamheden (controles testen, deelwaarnemingen, statistische steekproeven);
- Mogelijke inzet van data-analyse (randvoorwaarden);
- Verslag over de uitkomsten van de uitgevoerde interne controles.

Toekomstige Rodedraad totstandkoming RMV

Interne controle als bevestiging van de getrouwheid van de RMV verklaring

Rechtmatigheidsverantwoording

Rechtmatigheidsverantwoording 2023

Gemeenteraad is kaderstellend:

1. Vaststellen normenkader,
2. Verantwoordingsgrens 0% - 3%
3. Rapporteringtolerantie paragraaf bedrijfsvoering

College geeft daarnaast een toelichting in de paragraaf bedrijfsvoering.

Rechtmatigheids-
verantwoording college

Registratie
onrechtmatigheden

AO/IB in de lijnorganisatie

Verbijzonderde interne
controle

1. Controle van de volledigheid van de registratie onrechtmatigheden
2. Risico- en procesanalyse. Klankbord voor het lijnmanagement

De rechtmatigheidsverantwoording omvat de bewuste keuzes en onbewuste maar wel bekende onrechtmatigheden plus de status van verbeteracties.

Primair ligt de verantwoordelijkheid voor de registratie van onrechtmatigheden bij het lijnmanagement. Dit vraagt om een cultuuromslag: fouten maken mag, signaleren = leren. Verantwoordelijkheid MT wordt ondersteund vanuit ondersteunde specialistische functies (financieel, juridisch, fiscaal enz.).

Sluitend interne control-framework

Succesfactoren en faalfactoren

Rechtmatigheidsverantwoording 2023

Succesfactoren

- Commitment van de bestuurder(s) dient aanwezig te zijn. Dit draagvlak moet leiden tot acceptatie van het proces dat ten grondslag ligt aan de RMV en het beschikbaar stellen van capaciteit.
- De inrichting van de rechtmatigheidsverantwoording moet aansluiten bij de cultuur (karakteristieken) van de organisatie.
- Inzet, commitment en het streven naar kwaliteit door betrokkenen zijn essentieel.
- De onderbouwing voor de verklaring wordt procesgericht vormgegeven. De uiting naar de bestuurders dient herkenbaar te zijn.

Faalfactoren

- Doen omdat het moet en niet meer dan dat.
- Het ontbreken van support van de top, de ontbrekende link met de doelstellingen, geen eigenaarschap, een systeem dat een efficiënte werkwijze niet ondersteund, etc.
- Ontbreken van een gestructureerde aanpak. Voordat een organisatie begint dienen eerst de juiste condities geschapen te zijn en dient duidelijk te zijn waarover het management in control wil zijn.

Handige linkjes

Rechtmatigheidsverantwoording 2023

[Cie BBV: normenkader elk jaar opnieuw vaststellen](#)

[Cie BBV: verschil tussen een in control statement en de rechtmatigheidsverantwoording](#)

[Cie BBV: verschillende vragen n.a.v. de Kadernota](#)

[Kadernota rechtmatigheid 2021 en 2022 en Notitie paragraaf bedrijfsvoering · Commissie BBV \(Besluit Begroting en Verantwoording\)](#)

[Kadernota rechtmatigheid 2023 · Commissie BBV \(Besluit Begroting en Verantwoording\)](#)

<https://vng.nl/nieuws/update-invoering-rechtmatigheidsverantwoording>

[Rechtmatigheid · Commissie BBV \(Besluit Begroting en Verantwoording\)](#)

[Rechtmatigheidsverantwoording \(nba.nl\)](#)

Afsluiting

Bedankt voor uw aandacht

